خبر

۵۰۰ گردشگر خارجی مهمان محرمی یزدی‌ها

چند سالی است که در ایام محرم به ویژه دهه اول این ماه گردشگران خارجی زیادی با سفر به استان‌های مختلف ایران، از نزدیک شاهد برگزاری آیین و مراسم مرتبط با عزاداری‌ها می‌شوند. بر همین اساس امسال نیز همزمان با تاسوعا و عاشورای حسینی بیش از ۵۰۰گردشگر خارجی در آیین‌های مذهبی و معنوی ماه محرم استان یزد حضور داشتند.این گردشگران در قالب تورهای مذهبی و معنوی به مدت سه روز در شهرستان‌های مختلف یزد از آیین‌های ماه محرم بازدید کردند.این جملات بخشی از حرف‌های مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان یزد است. وی با اشاره به هماهنگی‌ها این که توسط کمیته گردشگری مذهبی معنوی این اداره‌کل و ارگان‌های دیگر از جمله شهرداری یزد انجام شده، می‌گوید: استان یزد هر ساله در ماه‌های محرم و صفر با توجه به برگزاری آیین‌ها و مراسم عزاداری خاص، مقصد بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی است.احمد آخوندی ادامه می‌دهد: گردشگران خارجی از ۱۵کشور دنیا از جمله اتریش، روسیه، اسپانیا، چین، آمریکای لاتین و... با حضور در تکایا و حسینیه‌ها از نزدیک در جریان نحوه عزاداری و آداب و رسوم مردم یزد قرار گرفتند.

گزارش

آیین زینبی برای ماندگاری عاشورا

بانوان ایرانی با آیین‌هایی همچون «عزاداری زنان طایفه بنی‌اسد» و «چهل منبر» به سوگ شهدای کربلا می نشینند

فاطمه مرادزاده
گروه ایران

«سلام بر آن‌که اهل قریه‌ها دفنش کردند.» این سلامی است که امام‌زمان(عج) در زیارت جدشان؛ سیدالشهدا(ع) بر زبان می‌آورند اما این اهل قریه‌ها چه کسانی بودند که امام سوم شیعیان و یارانش را به خاک سپردند؟ حتما شنیده‌اید که آنها زنانی از قوم بنی‌اسد در روستایی نزدیک کربلا بودند که روز دوازدهم محرم خود را به خاک خونین کربلا رساندند و اجساد برزمین‌مانده شهدا را خاکسپاری کردند. زنان چه در حادثه کربلا و چه پس از آن در طول تاریخ هیچ‌گاه در حاشیه نبوده و همواره نقش پررنگ و تاثیرگذاری داشته‌اند. از همراهی زنان با کاروان سیدالشهدا(ع)و حضور در صحرای کربلا و نقش تاثیرگذار حضرت‌زینب(س) به‌عنوان پیام‌رسان این واقعه و مصیبت عظما گرفته، تا خاکسپاری پیکرهای مطهر شهدا که توسط گروهی از زنان روستایی انجام شد و روایتگری‌ها و عزاداری‌ها در همان ایام در مدینه که به رسوایی نظام وقت و ثبت و ضبط شدن کربلا کمک کرد. نقش زنان در این واقعه به همین‌جا ختم نمی‌شود و در طول تاریخ، ساری و جاری و سینه‌به‌سینه به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود. آنها حضورشان در مسیر تاریخی کربلا و روایتگری آن را (به‌ویژه در بزنگاه‌هایی که مردان به دلایلی در میدان نبودند) از طریق اجرای آیین‌هایی تثبیت کردند که همچنان و پس از ۱۴۰۰ سال در گوشه و کنار سرزمین اسلامی‌مان پابرجاست. یکی از آیین‌ها، آیین عزاداری «زنان طایفه بنی‌اسد» توسط بانوان قزوینی است که نشانگر تاثیرژرف حضور زنان در امتداد این واقعه تاریخی است.

در تاریخ آمده چند روز پس از وقوع مصیبت کربلا (به روایتی دوازدهم محرم سال ۶۱) جماعتی از زنان طایفه بنی‌اسد که نزدیک کربلا ساکن بودند و واقعه کربلا و زیر آفتاب ماندن اجساد امام و یارانش به گوش‌شان رسیده بود، سخت تحت تاثیر قرار گرفته و خواستار دفن اجساد مطهر شهدا توسط مردان خود شدند اما مردان طایفه از ابن‌زیاد واهمه داشتند و تعلل کردند، دودلی و تعللی که پای زنان را به میدان کشید تا با بیل و کلنگ به سمت کربلا روانه و البته باعث شرمندگی مردان خود شوند، گرچه مردها هم به خود آمده و پس از زنان روانه کربلا شده و با یاری امام‌سجاد(ع) به دفن پیکر مطهر شهدا پرداختند.

حرکت شجاعانه زنان بنی‌اسد نام آنها را در تاریخ ماندگار کرد تا زنان بسیاری طی قرن‌های متمادی با تاثیرپذیری از آنها آیین‌هایی را در سوگ امام برپا کنند؛ آیین‌هایی که در گوشه و کنار ایران توسط مردان و زنان اجرا می‌شود اما یکی از باشکوه‌ترین آنها، آیین عزاداری زنان طایفه بنی‌اسد در شهر قزوین است.

زنان قزوینی پس از ۱۴ قرن و به دنبال تکرار حال‌وهوای حزن‌انگیز آن روزگار، در روز شهادت امام‌حسین(ع)، مراسمی بزرگ و نمادین در سطح شهر برگزار می‌کنند که در فهرست آثار معنوی کشور هم به ثبت رسیده است. در این مراسم هزاران بانوی قزوینی به یاد زنان بنی‌اسد به بازسازی واقعه روز دوازدهم سال ۶۱ پرداخته و با در دست داشتن بیل و کلنگ چنین می‌نمایانند که برای دفن شهیدان کربلا می‌روند و از سوی دیگر ا...اکبرگویان تابوت پیکرهای نمادین ۷۲ شهید کربلا را باشکوه بسیار بر دوش کشیده و تشییع می‌کنند.

آیین عزاداری زنان طایفه بنی‌اسد در قزوین، تنها یکی از ده‌ها مراسمی است که توسط بانوان این سرزمین در سوگ و رثای سیدالشهدا و انتقال سینه‌به‌سینه مصیبت کربلا و فرهنگ عاشورا برپا می‌شود. آیین سنتی قوم بنی‌اسد در برخی شهرهای گیلان و مازندران هم از روز یازدهم آغاز می‌شود و تا هفتم شهدای کربلا ادامه دارد.

آیین‌های دیگری همچون چهل‌منبر بانوان لرستانی یا عزاداری و سینه‌زنی ایستاده زنان بوشهری تنها چند نمونه دیگر از این نوع سوگواری‌های روایت‌گونه در تاریخ این سرزمین اسلامی است که نشان‌دهنده تاثیر شایان زنان در ماندگاری واقعه کربلا و تبیین فرهنگ عاشوراست.

این یک واقعیت است که زنان توانسته‌اند پیام عاشورا را به نسل‌های بعدی منتقل کنند. چه زنان عصر عاشورا از حضرت‌زینب(س) گرفته تا حضرت ام‌البنین و حضرت رباب که با سوگواری‌های شبانه‌روزی خود در روایت کردن واقعه کربلا و حفظ آن، تلاش کردند تا زنان مسلمان شیعی در قرن‌های بعد.

زنان ظلم‌ستیز

این‌که سهم زنان و چرایی و شیوه تاثیرگذاری آنها در این واقعه چه میزان و چگونه بوده، پرسشی است که محمدرضا قائمی، عضو هیات‌علمی دانشگاه رضوی در گفت و گو با جام‌جم این‌گونه به آن پاسخ می‌دهد: عاشوراووقایع پس‌ازآن، مسأله مهمی‌ورای تفکیک‌های زن و مردی است و این‌که کل این واقعه در رابطه با حق‌خواهی و مقابله با ظلم معنا می‌شود. ظلم، فعلی است که در وجوه مختلف زندگی انسان از زن و مرد گرفته تا پیر و جوان تاثیر می‌گذارد. به همین دلیل مشارکت در مقابله با آن نیز وجوهی دارد که بخشی از آن را مردان انجام می‌دهند و بخش دیگر را زنان می‌توانند انجام دهند. از همین‌جاست که چرایی حضورونقش‌آفرینی‌زنان‌ازحضرت‌زینب(س) گرفته تازنان دیگر را در طول تاریخ بهتر درک می‌کنیم، چراکه به نظر می‌رسد یک نوع تقسیم کار در این واقعه دینی - تاریخی در طول تاریخ وجود داشته است. این بدان معناست که هریک از زن و مرد براساس ویژگی‌های جسمانی وروحیات وتوانایی‌ها و جایگاه هایی که در اجتماع داشته و دارند، در این واقعه حضور پیدا کرده‌اند؛ مردان با حضور مستقیم در میدان و زنان گاه با حضور در عرصه مثل حضرت‌زینب(س) و گاه با سوگواری‌های روایت‌گونه در طول تاریخ. کارشناسان علوم تاریخی معتقدند: نقش‌آفرینی زنان در محرم در بسط سنت‌های مرتبط با این آیین دیرینه مثمرثمر و از عوامل ثبوت آن در تاریخ ایران اسلامی شده است. اتفاقا یکی از پایه‌های اصلی آشنایی زنان با حقوق خود و مبارزات‌شان در این راه، شرکت در همین آیین‌های عاشورایی است، چه این‌که در این راستا زنان، تعزیه و ارتباط عمیق معنوی خود با بزرگان دین را راهی موجه و مقبول برای آزادی و حقوق تام خود دیدند و در دوره‌های بعد اثر این اشتراک در انقلاب های تنباکو، مشروطیت و درنهایت نهضت انقلاب اسلامی نمایان شد.

یادداشت

روایت نخستین زن جهانگرد از محرم ایرانی‌ها

حضور زنان نه تنها در واقعه کربلا بلکه سوگواری‌ها و روایتگری‌های پس از حادثه در شام و مدینه و آیین‌های عزاداری در طول تاریخ حتی جایی که گمانش را نمی‌کنید، جریان پیدا کرده است. آوازه این عزاداری بزرگ و حزن‌انگیز طی دهه‌های گذشته و زمانی که از رسانه‌های مجازی و غیرمجازی خبری نبود، از طریق راویانی که گردشگران و جهانگردان بودند به آن سوی مرزهای این سرزمین شیعی رسیده است. جالب است بدانید که مادام «کارلا سرنا»، نخستین زن جهانگردی است که سال ۱۲۵۶ به ایران سفر کرد. سفر او به ایران با ایام محرم مصادف شد. به همین دلیل بخشی از سفرنامه‌اش به خاطرات خواندنی از آداب و رسوم عزاداری ایرانی‌ها برای سالار شهیدان مربوط می‌شود.

این زن جهانگرد ایتالیایی درباره اهمیت محرم و عزاداری ایرانیان این‌گونه نوشته است: «در دهه اول ماه محرم، شاه و رعایایش لباس عزا به تن می‌کنند. رنگ‌های سیاه نماد سوگواری شناخته می‌شود، ولی بسیاری از مردم کمربندهایی به همین رنگ با نقش‌های نارنجی دور کمر می‌بندند. مردان طبقات پایین به عنوان علامت عزا، دامن پیراهن خود را بیرون گذاشته و دکمه یقه آن را باز می‌کنند.»

مادام کارلاسرنا در بخش دیگری از مشاهداتش به ساختار و تزئینات داخلی تکیه دولت، یعنی محل برگزاری تعزیه در ماه محرم، این‌گونه اشاره می‌کند: «نحوه تزئین و آرایش تکیه در اوقات برگزاری تعزیه، در نوع خود تماشایی است. از قالی‌ها، پارچه‌های منقش دیواری، منسوجات، گل‌های مصنوعی، آیینه‌ها، شمعدان‌های چندشاخه و چلچراغ‌ها برای زیباتر جلوه دادن آن استفاده می‌شود. دیوارها با نقاشی‌هایی به سبک عجیب و غریب و با رنگ‌های مختلف تزئین شده‌است. در وسط تکیه نیز جایگاه بلندتری به نام سکو قرار دارد که آنجا را با فرش‌هایی پوشانده‌اند که صحنه نمایش است و به بازیگرها اختصاص دارد. جایگاه‌هایی برای نشستن افراد خاص، مانند شاه و زنان حرمسرایش، در تکیه تدارک دیده‌شده و تماشاچی‌ها در صحن تکیه، در قسمت در ورودی عمومی آن، روی زمین می‌نشینند. یک طرف تالار برای مردها و یک طرف دیگر آن برای زن‌هاست. تعداد زیادی بچه هم برای تماشا به آنجا می‌آیند. سقاها سبو به دوش و کاسه به دست به یاد تشنه لبان خاندان علی (ع) میان مردم آب قسمت می‌کنند.» بد نیست این را هم بدانید که حالا بیش از یک قرن از ساخت نخستین تکیه دولت می‌گذرد. این ساختمان که حالا اثری از آن نمانده از سالن اپرای لندن الهام گرفته شده‌بود. ساخت این تکیه که بزرگ‌ترین تماشاخانه تهران هم محسوب می‌شود، به سال ۱۲۴۸ برمی گردد که در آن دوران به دستور ناصرالدین شاه، با مشورت و همراهی دوستعلی خان معیرالممالک و با سرمایه‌ای ۳۰۰ هزار تومانی، در کنار عمارت بادگیر کاخ گلستان آغاز شد و تا سال ۱۲۵۳ طول کشید.

حل سودوکو ۴۱۷۲

۲	۹	۵	۱	۳	۴	۶	۸	۷
۷	۶	۳	۲	۵	۸	۹	۱	۴
۸	۴	۱	۶	۹	۷	۲	۳	۵
۶	۳	۷	۹	۸	۱	۵	۴	۲
۴	۲	۸	۳	۷	۵	۱	۹	۶
۵	۱	۹	۴	۶	۲	۳	۷	۸
۹	۵	۴	۸	۱	۶	۷	۲	۳
۱	۷	۲	۵	۴	۳	۸	۶	۹
۳	۸	۶	۷	۲	۹	۴	۵	۱

۱	۵	۹	۴	۳	۶	۷	۸	۲
۷	۲	۴	۹	۸	۵	۶	۱	۳
۳	۸	۶	۲	۷	۱	۵	۹	۴
۴	۱	۵	۷	۶	۹	۲	۳	۸
۸	۶	۳	۵	۲	۴	۹	۷	۱
۹	۷	۲	۸	۱	۳	۴	۵	۶
۶	۹	۸	۱	۴	۷	۳	۲	۵
۵	۴	۱	۳	۹	۲	۸	۶	۷
۲	۳	۷	۶	۵	۸	۱	۴	۹

			۲	۸	۶	۴	۹	۱
			۹	۴	۷	۵	۳	۶
			۱	۳	۵	۸	۲	۷
			۶	۲	۹	۳	۷	۵
			۴	۵	۸	۱	۶	۲
			۷	۹	۳	۴	۸	۱
			۳	۷	۲	۶	۹	۴
			۸	۱	۶	۲	۴	۵
			۲	۶	۴	۹	۱	۳

۵	۳	۷	۲	۹	۴	۶	۱	۸
۱	۲	۸	۶	۷	۵	۳	۹	۴
۹	۶	۴	۱	۳	۸	۵	۷	۲
۴	۱	۳	۵	۸	۶	۷	۲	۹
۸	۹	۶	۴	۲	۷	۱	۵	۳
۷	۵	۲	۹	۱	۳	۸	۴	۶
۳	۸	۱	۷	۴	۹	۲	۶	۵
۶	۷	۹	۸	۵	۲	۴	۳	۱
۲	۴	۵	۳	۶	۱	۹	۸	۷

۱	۵	۳	۶	۷	۸	۹	۴	۲
۸	۴	۹	۲	۱	۳	۷	۶	۵
۲	۶	۷	۴	۵	۹	۱	۸	۳
۶	۹	۲	۸	۳	۱	۴	۵	۷
۷	۳	۱	۵	۴	۲	۶	۹	۸
۴	۸	۵	۷	۹	۶	۲	۳	۱
۵	۲	۴	۹	۶	۷	۳	۱	۸
۹	۱	۸	۴	۲	۵	۸	۷	۶
۳	۷	۶	۱	۸	۴	۵	۲	۹

سودوکو ۴۱۷۳

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یك سطر یاستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

			۲		۷			
		۵		۱	۹			
			۵	۴			۸	
۸	۵					۲		۶
	۴	۶				۸	۷	
۲		۱					۹	۵
	۸			۷	۲			
			۹	۳		۶		
			۴		۸			

			۲		۸			
		۲		۱	۹			
			۷	۳			۹	
۷	۵					۴		۱
	۲	۴				۹	۵	
۹		۸					۳	۷
	۳			۲	۵			
			۸	۹		۵		
			۴		۷			

						۵		۹
								۶
						۶		۱

			۱		۴			
		۸		۷	۳			
			۵	۶			۷	
۷	۹					۶		۸
	۳	۲				۷	۵	
۴		۶					۹	۳
	۴			۵	۹			
			۶	۸		۴		
			۳		۲			

			۲		۴			
		۳		۹	۸			
			۶	۱			۷	
۹	۳					۴		۷
	۷	۲				۶	۸	
۱		۴					۲	۹
	۶			۷	۱			
			۳	۴		۲		
			۹		۶			

ایران ما

سوگواری زنان پای «چهل منبر»

آیین عزاداری طایفه بنی‌اسد در قزوین، تنها آیین سوگواری زنانه در ایران نیست و آیین‌های بزرگ و کوچک دیگری هم در کشورمان توسط بانوان عزادار اجرا می‌شود که یکی از فراگیرترین آنها آیین سنتی «چهل منبر» است. این آیین در بروجرد، گرگان، خرم‌آباد، لاهیجان،کاشان، بوشهر و چند شهر دیگر برگزار و گفته می‌شود اصل آن مربوط به شهر بروجرد در استان لرستان است. با این همه، بیشتر معروف به آیین چهل منبر خرم‌آباد است. این آیین همه ساله روز تاسوعا در برخی شهرهای لرستان از جمله خرم‌آباد، مرکز این استان اجرا می‌شود.

در این مراسم، زنان خرم‌آبادی به یاد اسارت حضرت زینب (س)، با پای برهنه و با نقابی بر صورت حرکت کرده و ۴۰ شمع در خانه‌هایی که در آنها باز است، روشن می‌کنند. به خانه‌هایی که شمع در آنها روشن می‌شود، منبر و به بانیان این آیین و صاحبان منبرها «منبردار» و به شرکت کنندگان در این آیین «شمع‌گذار» گفته می‌شود. چهل منبر به‌عنوان یک اثر معنوی در فهرست آثار ملی کشور و چهل منبر بروجرد در فهرست آثار جهانی ثبت شده است.

در لاهیجان این آیین در شب عاشورا برگزار می‌شود به این ترتیب که بسیاری از اهالی به‌ویژه کسانی که در خانه خود روضه‌خوانی دارند، بیرون خانه، منبری دو-سه‌پله‌ای یا میز و چهارپایه قرار می‌دهند و پارچه‌ای سبز یا مشکی روی آن می‌کشند. یک سینی یا ظرفی که در آن گل رس ریخته‌اند هم برای نشاندن شمع روی منبر و نیز ظرفی خالی برای گذاشتن خرما و ظرفی هم که مقداری برنج در آن ریخته شده در کنار سینی قرار می‌دهند. معمولا صاحبخانه کنار منبر می‌ایستد یا می‌نشیند. منبرداران معمولا برای تبرک روی منبر یا در کنار آن، مواد خوراکی (مانند برنج، شکلات، آب و...) قرار می‌دهند و شمع‌گذاران از این خوراکی‌ها به قصد تبرک برمی‌دارند. اگرچه برگزارکنندگان اصلی چهل منبر زنان هستند اما در شهرهایی مانند شهرضا و بوشهر مردان نیز در این آیین شرکت می‌کنند. در کاشان هم به صورت گروهی و خانوادگی انجام می‌شود.

ایران ما

عزاداری ایستاده زنان بوشهری، خاص و پرشور

یکی از آیین‌های زنانه محرمی، سوگواری زنان بوشهری با یاد شهدای کربلا و همدردی با حضرت‌زینب(س) است که در این آیین زنان ایستاده سینه می‌زنند و مویه می‌کنند. این عزاداری معنوی و پرشور که ثبت‌ملی هم شده، آیین ثابت محرم‌های حسینیه‌های قدیمی حاجیه‌مریم و زیارتی‌هاست و در خانه‌هایی که مجلس زنانه عزای حسین(ع) به‌پا می‌کنند، حضور مداوم دارد.این آیین با بستن گهواره شیرخواره امام‌حسین(ع) به آرامی و با خواندن آواز معروف لالایی آغاز می‌شود. پس از ذکرها و آوازهای سوگواری، نوحه‌خوانی آغاز می‌شود. در نوحه‌خوانی نخست زن‌ها به صورت نشسته درحالی‌که با یک دست بر پا و با دست دیگر بر سینه خود می‌کوبند در جواب نوحه‌های سرخوان همخوانی می‌کنند. پس از گذشت حدود نیم‌ساعت نوحه‌خوانی به‌صورت نشسته، به دستور سرخوان عزاداری وارد مرحله تازه‌ای می‌شود.اینجا کِل وارونه زنان (این نواکه در سوگ جوان‌ها از عمق جان زنان بوشهری برمی‌خیزد، طولانی‌تر از کِل‌های شادی و همراه با جیغ است) شروع شده و پس از آن آوای غمبار وی ... وی ... وی ... بلند می‌شود.در ادامه زنان به عزای «سرپایی» می‌ایستند؛ ثابت به دور گهواره علی‌اصغر حلقه می‌زنند و سرخوان پس از خواندن واحد با خواندن نوحه‌هایی با ریتم تندتر و موضوع مهیج‌تر، به‌تدریج مراسم را به اوج می‌رساند تا جایی که بعضی از عزاداران هنگام سینه‌زنی با چپ و راست کردن شانه‌های خود حالت خلسه به خود می‌گیرند. عزاداری سرپایی زنان بوشهر حداکثر نیم‌ساعت و گاهی ۴۵ دقیقه به طول می‌انجامد و سرانجام با خواندن آخرین نوحه که به‌طور معمول نوحه‌ای با مطلع «الوداع ای خواهرانم الوداع» است، مراسم به پایان می‌رسد.